

ON HOĆE VAŠE SRCE

1. Prije nego nastavimo dalje, želim se još kratko zadržati na Ivanovoj propovijedi. Ovdje se događa nešto iznimno važno. Ako smo proučavali povijest izraelskog naroda, onda znamo koliko im je religioznost bila bitna. U Starom zavjetu vidimo da je judaizam bio prepun ceremonijalnih obreda: prinošenja žrtava na oltar, obreda čišćenja, paljenja kada, molitvi u određeno vrijeme, postova i mnogih drugih.

1.1. Ipak, ono što upada u oči jest da u Ivanovoj propovijedi nigdje ne vidimo naglasak na tim praksama. On ne govori: „*Pokajte se, a onda marljivo izvršavajte ceremonijalne dužnosti.*“ Iako je to bio sastavni dio života svakog Židova, Ivan ih uopće ne spominje kao ključne. Zašto? Zato jer u očima Božjim to nije ono što odlučuje. U Božjim očima samo pokajano srce ima vrijednost i samo takvo srce se kvalificira za blagoslov.

1.2. Ovaj događaj nam jasno pokazuje – Boga nikada nije zanimala sama religioznost čovjeka.

1.3. U ono vrijeme Židovi, kao narod, nisu se trudili biti revni u svojoj religioznosti, a još manje su se trudili iskreno pokajati i vratiti svome Bogu. S druge strane, postojala je skupina ljudi – farizeji – koji su odlučili živjeti strogo religiozno. Oni su one koji to nisu činili – običan narod – jednostavno nazivali „grešnicima“.

1.4. I upravo u taj kontekst dolazi Ivan Krstitelj. Njegova poruka je bila jasna i izravna: „*Ako želite biti u pravom odnosu s Bogom, prestanite misliti samo na sebe. Počnite misliti na druge. Prestanite se vrtjeti oko vlastitih interesa i naučite živjeti za Božju istinu, dobrotu, pravednost, milost i oprost. Jer upravo to Bog vaš Jahve čini.*“ Drugim riječima, Ivan je objavljivao narodu: „*Boga ne zanimaju vaše religijske prakse. On hoće vaše srce*¹.“

¹Izaija 1,11–17; Hošea 6,6; Mihej 6,6–8

DOLAZI JAČI OD MENE

2. (Luka 3,15-16) „Kako je narod bio u iščekivanju i kako su se svi u svom srcu pitali o Ivanu je li možda on Krist, Ivan svima izjavi: 'Ja vas, istina, krstim vodom. Ali dolazi jači od mene. Nisam dostojan odriješiti mu sveze na obući; on će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem.'“

2.1. „Narod je bio u iščekivanju.“ Koga su Židovi čekali? U tekstu čitamo da su se pitali u svojim srcima: „Možda je Ivan Krist?“ Možda su imali iskrivljenu sliku o tome kako će Mesija izgledati kada dođe, ali njihova zajednička misao bila je ista: „Dođi, Kralju naš, izbavi nas od ruku naših neprijatelja.“

2.1.2. Ivan Krstitelj izlazi na scenu i postaje vrlo poznat među narodom. Zato nije čudno što su se ljudi u srcu pitali: „Možda je on Krist?“ Ivan je znao da se ta misao širi među ljudima, i zato jasno izjavljuje: „Ja vas krstim vodom!“ U prethodnoj propovijedi spomenuli smo značenje Ivanove poruke – „obraćeničko krštenje za oprostjenje grijeha.“ Njegova uloga bila je pripremiti narod za dolazak Kralja. Da bi Mesija uspostavio svoje kraljevstvo nad Izraelom, oni su morali postati „pravi Židovi“ – Abrahamovi potomci, ne samo fizički, nego i u vjeri kakvu je imao njihov otac Abraham.

2.2. Ali moramo razumjeti nešto ključno: Ivan nije imao autoritet da promijeni nečije srce. Njegova služba bila je vanjska – on je krštavanjem u vodi poticao pojedinca da javno potvrdi svoju unutarnju odluku da se obrati Bogu. No, je li Ivan mogao sa sigurnošću znati tko je uistinu postao dijete Božje? Ne. On za to nije imao autoritet. Njegova uloga bila je pripremiti narod, ali on nije mogao promijeniti srce.

2.3. Zato i kaže: „Dolazi jači od mene, on će vas krstiti Duhom Svetim.“ Za razliku od Ivana, Isus Krist ima autoritet „vidjeti“ kome je Otac promijenio srce. On zna tko je pozvan u Božje kraljevstvo, jer On predstavlja autoritet samoga Boga Oca. Kad Krist krsti Duhom Svetim, to znači da je Otac već oprostio tom pojedincu i da ga je izabrao. Isus je dobio autoritet da mijenja srce čovjeka, da ulazi u samu dubinu našeg bića i daje novi život.

2.4. I ovdje dolazimo do jedinstvenosti Isusa Krista. On ima poseban odnos s Bogom Ocem – odnos kakav nijedno drugo ljudsko biće ne može imati. On je slika nevidljivog Boga, prvorodenac svega stvorenja, za Njega je sve stvoreno. I to Ivan želi prenijeti svome narodu kada kaže: „Nisam dostojan odriješiti mu sveze na obući.“ To je snažna izjava poniznosti. Iako je bio izuzetno poznat i poštovan, Ivan je znao gdje mu je mjesto u Božjem planu. On se nije uzoholio, nego je prihvatio svoju ulogu – pokoriti se Onome tko ima veću ulogu od njegove.

2.5. Sada na scenu dolazi Onaj zbog koga je cijela realnost stvorena. Ivan to razumije i zato je njegov glavni motiv bio pripremiti narod za dolazak Mesije.

2.6. Ivan dalje govori narodu: „Onaj koji dolazi ima vlast krstiti i ognjem.“ To znači da Isus ne odlučuje samo tko će ući u Njegovo kraljevstvo, nego i tko će biti odvojen za uništenje. „Vječni oganj“ je simbol potpune i konačne presude – trenutka kada će pojedinac biti zauvijek uklonjen iz realnosti. Isus sam za sebe kaže: „Otac je predao sav sud u moje ruke².“

² Ivan 5,22

LIUDI NISU GLUPI

3. (Luka 3,17) „Vijača mu je u ruci da očisti svoje ovršeno žito i skupi pšenicu u žitnicu svoju. Pljevu će, naprotiv, sažeći ognjem neugasivim.“

3.1. Ivan koristi sliku koja je svakom Židovu tada bila dobro poznata. Kada se žito vršilo, pšenica se odvajala od pljeve – pšenica se spremala u žitnice, a pljeva se spaljivala. U ovom kontekstu, pšenica su „djeca Božja“, a pljeva „djeca đavla.“

3.1.2. Iz Ivanovih riječi možemo naslutiti da je on vjerovao kako će taj dan uskoro doći, možda čak i za njegova života. To je dan kada će Kralj Izraela vijačom očistiti svoj narod – odvojiti vjerne od nevjernih.

3.2. Gotovo cijela Ivanova propovijed nosi negativan ton: „*Danas se morate pokajati, ili ćete biti uništeni!*“ On nigdje ne kaže: „*Kad se obratite, tada će Kralj uspostaviti svoje kraljevstvo.*“ Ne – u njegovim riječima osjeća se hitnost. On vjeruje da Židovi više nemaju vremena, da je došao taj trenutak odluke: ili će biti pravi Židovi, ili će biti uništeni. „*Pokajte se, jer Kralj je već tu, među nama!*“

3.3. Naravno, Ivanovu izjavu možemo primijeniti i univerzalno, na svakog pojedinca u svakoj generaciji. Život nam je dan samo jednom. Današnji dan je dar – i svaki novi dan također. Ali upravo danas moramo odlučiti kojim putem ćemo ići: putem pravednosti ili putem propasti. Nakon smrti – koja može doći u bilo kojem trenutku – nema druge prilike. Ako se nismo pokajali dok smo živjeli, postajemo pljeva koja je osuđena na vječni oganj – konačno uništenje, izbrisani iz realnosti zauvijek.

3.4. To je biblijska istina: čovjek nije stvoren da prestane postojati. Stvoreni smo na sliku Božju – s kapacitetom da istražujemo, učimo, rastemo i živimo puninu života. Ako je ovaj život sve što imamo, onda su ti kapaciteti protraćeni. Prekratak je ovaj život da bismo u njemu u potpunosti izrazili ono što Bog želi da budemo. Potencijal u nama je ogroman, ali grijeh nas sputava, čini nas slijepima za sve ono predivno i veličanstveno što možemo postati.

3.5. Biblija obećava da ćemo, kada primimo novo tijelo – tijelo oslobođeno grijeha – biti potpuno slobodni za taj potencijal. Tada ćemo postati moralno savršeni, kao naš brat Isus Krist. Dobrota će prebivati u nama prirodno i instinktivno³. Možemo li zamisliti slobodu kada nas sebičnost, zavist, zloba i egoizam više neće sputavati? Već sada, kao Božja djeca, možemo na trenutke osjetiti taj bljesak slobode – i to je samo po sebi veličanstveno. A jednog dana živjet ćemo u toj punini, odražavajući svoga Oca onako kako On zasluhuje.

3.6. Zato iako Ivanova propovijed zvuči oštro i negativno, ona dolazi iz srca koje želi spasenje svoga naroda. To je propovijed spasonosnog srca. Ona nas uči koliko je ozbiljno potrebno shvatiti njegovu poruku.

3.7. Kako vrijeme prolazi, ta istina sve dublje prodire u mene. Ona rađa u meni srce koje želi spasenje drugih. Ne možemo ostati ravnodušni prema Ivanovim riječima. One nas moraju potaknuti da govorimo istinu ljudima oko nas. Zašto? Zato što je tragedija gledati kako ljudski život završava kao pljeva. Naša je želja da ljudi budu žito, a ne pepeo.

³1 Korinćanima 15,52–54; Filipljanima 3,20–21; 1 Ivanova 3,2; Rimljanima 8,29–30; Galaćanima 5,22–23

3.8. No dok govorimo, ljudi vide i osjećaju koji su naši motivi. Ako nam nije iskreno stalo do njih, oni će to znati. Nemojmo podcjenjivati ljude – oni nisu glupi! Čovjek je stvoren na sliku Božju i tako se moramo odnositi prema njemu. Zato trebamo uvjeravati razumno, iznositi argumente, dokaze i činjenice – ali sa srcem punim poniznosti, milosti i dobrote. Ne smijemo manipulirati ljudima, prijetiti, rugati se ili napadati. To nije Božja slika, to je naša grešna slika. Naš poziv je težiti plemenitosti i pravednosti, i kroz tu sliku govoriti istinu. Iako nikada nećemo u potpunosti dostići tu savršenost – jer smo i dalje grešni – to ne znači da se ne trebamo truditi svim srcem da joj se približimo.

KOŠTALO GA JE

4. (Luka 3,18) „I u mnogim drugim napomenama navješćivao je narodu Radosnu vijest.“

4.1. Luka nam donosi samo jednu od Ivanovih propovijedi, vjerojatno da naglasi ono što smatra najvažnijim. Sam kaže: „*Bilo je i mnogo drugih napomena sa strane Ivana Krstitelja.*“

4.3. Luka tu Ivanovu poruku naziva „Radosnom viješću.“ A kad je povežemo s Ivanovim upozorenjem: „Pokajte se ili ćete biti uništeni!“ – pitamo se, što je tu radosno? Mislim da je sama „Radosna vijest“ o kojoj Luka piše, a Ivan naviješta – zapravo „dolazak Mesije.“

4.4. Izrael je tisućljećima čekao svoga „Izbavitelja.“ Iz generacije u generaciju prenosila se ta nada, i sada je napokon došao – Mesija je fizički prisutan među svojim narodom. To je doista bila radosna vijest za one koji su ga prihvatili. Ali za one koji nisu, bila je to vijest osude. Suočavanje s istinom koju je Isus donio prisililo je svakog pojedinca da odluči: želi li biti dijete svjetla ili dijete tame. Dolaskom Isusa, vrijeme odluke više se nije moglo odgađati. Poruka je bila jasna: „*Izrael, moraš odlučiti kome pripadaš!*“

4.5. Ono što je Ivan vjerovao da će se dogoditi u njegovo doba, mi – kršćani dvadeset stoljeća kasnije – znamo da se još uvijek nije dogodilo. Osuda kralja nad njegovim narodom nije izvršena. Knjiga Otkrivenja nam pokazuje da će se to zbiti pri Kristovom drugom dolasku, kada će osuditi nevjerne i zavladatai nad Jeruzalemom sa onima koji su njegovi. Sve što je Ivan naviještao bilo je istina, samo on nije znao da će se ispunjenje protegnuti na tisuće godina nakon njegove smrti.

4.6. (Luka 3,19-20) „A spomenuti Herod tetrarh, koga on bijaše prekorio zbog Herodijade, žene njegova brata, i zbog svih zlodjela koje bijaše počinio, svemu doda još ovo: baci Ivana u tamnicu.“

4.7. Luka sada spominje Heroda i daje nam uvid u kontekst u kojemu je Ivan djelovao. Herod Veliki bio je okrutan, sebičan i narcisoidan kralj. Imao je mnogo žena – broj se točno ne zna – a u svojoj bolesnoj ambiciji: „*Ja sam kralj i nitko osim mene ne može biti kralj!*“ ubijao je vlastitu djecu i supruge koje su ga pokušavale nagovoriti da upravo njihovog sina proglasi nasljednikom. Herod je bio rob tame i svoje opsesije.

4.8. Njegovo obiteljsko stablo bilo je veliko i složeno, puno polubračće i polusestara. Povijest i Evanđelja pamte trojicu: Heroda Antipu, Heroda Filipa i drugog Heroda Filipa. Jedan od Filipa školovao se u Rimu i tamo oženio svoju nećakinju Herodijadu. Kasnije ju je njegov brat, Herod Antipa, zaveden strašću, uzeo sebi za ženu. Judaizam je i jedno i drugo smatrao težim grijehom – i ženidbu s nećakinjom i ženidbu s bratovom ženom.

4.9. Ivan Krstitelj, kao prorok kojega je narod poštovao, javno je prozvao Heroda Antipu zbog bezakonja. I to ga je stajalo slobode. Herod, čovjek koji je već bio ogrezao u grijesima, zatvorio je Božjeg glasnika u tamnicu da ga ušutka. Na kraju mu je i glavu dao odrubiti.

4.9.1. I tako, dok se Ivanovo poslanje približava kraju, dolazimo do onoga za koga je Ivan bio „glas koji viče u pustinji.“ Luka nas vodi na sam početak Isusove službe. Piše da je Isus bio kršten Duhom Svetim, a zatim donosi njegovo rodoslovlje. Znamo da je Isus sin Josipa, potomak Davidov, ali Luka ide sve do Adama.

ISUSOVO KRŠTENJE

5. (Luka 3,21) „Kad bi kršten sav narod, bi kršten i Isus. I dok se molio, otvori se nebo...”

5.1. Prvo se zaustavljamo na Isusovu krštenju. Zašto se Isus krstio? Znamo da u jednom od Evanđelja Ivan Krstitelj pita Isusa: „Zašto da ja tebe krstim? Ti bi mene trebao krstiti⁴!” A Isus mu odgovara: „Učini to, jer je pravedno da tako bude.” Što je Isus time mislio? Vjerujem da je poruka jasna: „Ja kao Kralj, Mesija, koji sam došao svome narodu, moram – i to je pravedno, istinito i dobro – stati u red sa svojim narodom i primiti krštenje. Time se osobno obvezujem Bogu da ću svim srcem ljubiti Njegov Zakon i provoditi ga u životu.”

5.2. Luka zatim dodaje: „I dok se molio.” To znači da je Isus u tom obredu, koji je izvana simbolizirao posvećenost, iznutra molio za Božji blagoslov i milost. Molitva je bila prirodan dio obreda – svaki Židov koji je ozbiljno shvaćao svoju vjeru molio je dok je činio ovakve čine.

5.3. I tada, piše Luka, „otvori se nebo.” Kako se to nebo otvorilo? Je li to bilo jednostavno razilaženje oblaka, ili nešto puno čudnije? Tekst nam ne daje detalje. Ono što znamo jest da se dogodilo nešto što su svi nazočni mogli primijetiti.

5.4. (Luka 3,22) „Siđe na njega Duh Sveti u vidljivom obliku, nalik golubu, i dođe glas s neba: 'Ti si Sin moj, Ljubimac, koji mi je mio!'”

5.5. U našoj kršćanskoj tradiciji učimo da se ovdje radi o bijelom golubu koji je nježno sletio na Isusovo rame. I moguće je da je bilo tako. Ali ako pitamo poznavatelje ptica, oni će reći da golub, kada odluči sletjeti na cilj, to ne čini nježno, nego snažno, brzo i precizno.

5.6. Mislim da Luka želi prenijeti upravo taj dojam – Duh Sveti nije došao polako i neodređeno, nego točno, silovito i jasno, baš kao golub koji odlučno slijeta na svoje mjesto. Nije ni važno je li se doslovno radilo o golubu. Bitno je da su svi prisutni mogli vidjeti taj znak – i shvatiti da je Isus netko poseban.

5.7. Zatim dolazi glas s neba: „Ti si Sin moj, Ljubimac, koji mi je mio!” To je sam Bog Otac svjedočio za Isusa. Što to znači za Isusa? Znači da je on uistinu Mesija, Kralj nad kraljevima, potomak Davidov kojemu je Otac predao svu vlast – da vlada nad svojim narodom.

5.8. Luka kratko spominje taj događaj, ali apostol Ivan mu daje veliku važnost. U svojoj Poslanici piše

⁴ Matej 3,13-15

da svjedočanstvo o Isusu dolazi „u vodi, u krvi i u Duhu.“ „Voda“ se odnosi upravo na ovo krštenje, „krv“ na njegovo razapeće, a „Duh“ na Božje svjedočanstvo⁵.

5.9. Što Ivan želi naglasiti? Ovo: „*Ako ne vjerujete Isusovim riječima, ako ne vjerujete njegovim čudima, ako ne vjerujete djelima koja je činio – vjerujte barem ovome: sam Bog Otac je posvjedočio da je Isus njegov Sin. Sam se Stvoritelj u nekoliko navrata očitovao ljudima u vidljivom obliku i progovorio: ‘Ovo je Sin moj, njega slušajte!’ Ako vas to ne uvjerava, što bi onda moglo?’*“

POČINJE

6. (Luka 3,23) „Isus je na početku svoga djelovanja imao otprilike trideset godina, a bijaše - kako se držalo - sin Josipov, Helijev... „

6.1. Luka ovdje želi naglasiti da je Isusovo krštenje trenutak početka njegove javne službe. Do tada je Isus živio mirno, skromno i javnosti gotovo neprimjetno. Ali sada, u ovom trenutku, započinje Božji prikaz slave i moći kroz Njegovog Sina. Upravo će Isus čovječanstvu objasniti zašto postojimo i koji je Božji plan u ovoj stvorenoj realnosti. Sve to započinje u trenutku kada Isus ima oko trideset godina.

6.2. (Luka 3,23-38) Luka zatim donosi Isusovo rodoslovlje. Zašto to čini? Jedan od razloga sigurno je da pokaže Isusovu poveznicu s kraljem Davidom. Ali Luka ne staje samo na Davidu, nego nastavlja sve do Abrahama i Adama. Zašto?

6.3. Neki biblijski učitelji smatraju da Luka ide sve do Adama kako bi istaknuo da je Isus Spasitelj cijelog čovječanstva, a ne samo Židova. I to je moguće i logično tumačenje.

6.4. Možda je Luka jednostavno znao rodoslovlje i odlučio ga uvrstiti u tekst. Ali jedno je sigurno – Luka je već naglasio da Bog sam svjedoči za Isusa: „*Ti si Sin moj, Ljubimac!*“ A ako je netko Sin Božji i Mesija, mora biti i Davidov potomak. Upravo zato Luka donosi rodoslovlje – da potvrdi čitateljima da Isus ima zakonsko pravo biti Kralj, Mesija, Sin Božji i Sin čovječji.

6.5. I Matej u svom Evanđelju donosi Isusovo rodoslovlje⁶. No, kada usporedimo Matejevo i Lukino, primjećujemo da se gotovo nigdje ne podudaraju – osim na dva mjesta. Zašto? Rani crkveni oci smatrali su da Luka donosi Marijino rodoslovlje, a Matej Josipovo.

6.6. To nas dovodi do jednog zakonskog propisa u Mojsijevom Zakonu, koji je nama danas teško shvatljiv. Ako muškarac umre bez potomka, njegov brat ima dužnost oženiti njegovu udovicu. Prvi sin koji se rodi iz tog odnosa ne računa se kao bratov, nego kao sin preminulog – on nastavlja njegovo rodoslovlje⁷.

6.7. To je bio način na koji se čuvala loza i nasljedno pravo. Zato ovdje nije pitanje je li Marija bila iz Davidove loze (iako je vjerojatno bila), nego ima li Isus zakonsko pravo na prijestolje Davidovo. A ima – i to preko rodoslovlja svoga zakonskog oca Josipa.

⁵ 1 Ivanova 5,6-8

⁶ Matej 1,1-17

⁷ Ponovljeni zakon 25,5–6; Postanak 38,8; Ruta 4,5–6.10

6.8. Moj prijedlog je ovaj: Matej nam donosi rodoslovlje koje pokazuje Isusovo zakonsko pravo na krunu preko Josipa, dok Luka prikazuje Josipovu biološku lozu – lozu koju je i Marija znala, i koju je vjerojatno prenijela Luki dok mu je svjedočila.